

Suomen
urheilun
eettinen
keskus
SUEK ry

HÄIRINTÄ SUOMALAISESSA KILPAURHEILUSSA

Uinnin osaraportti

Tämä osaraportti on tuotettu osana Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n Häirintä kilpaurheilussa -tutkimushanketta vuonna 2020. Suomen Uimaliitto on osallistunut tutkimushankkeeseen, jonka vuoksi liitolle on koottu tämä lajikohtainen raportti kehittämistyön tueksi. Vastaavat lajikohtaiset raportit on koostettu tutkimuksen aineistosta kaikille yli 100 vastauksen lajeille. Lajiraportit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien ikä- ja sukupuoli-jakaumat vaihtelivat lajeittain merkittävästi. Vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että kilpaurheilijan määritelmä ei ole lajien kesken yhdenmukainen.

Taustatietojen kuvaus

Uinnin osalta vastauksia häirintäselvitykseen tuli yhteensä **219**. Kysely lähetettiin liiton antamien tietojen mukaan 800 urheilijalle, **vastausprosentiksi muodostui 27**. Vastausprosentti oli varsin hyvä. Muihin lajeihin suhteutettuna lajin vastausprosentti oli tässä tutkimuksessa korkeimpien joukossa. Sukupuolittain vastauksia tuli eniten naisilta (142). Kilpailutason osalta suurin osa vastaajista oli kansallisen tason urheilijoita (137). Vastaajien ikäjakauma painottui selkeästi nuoriin, enemmistö vastaajista oli 16–20-vuotiaita. **Tarkemmat tilastot osaraportin tuloksista löytyvät liitteestä 1.**

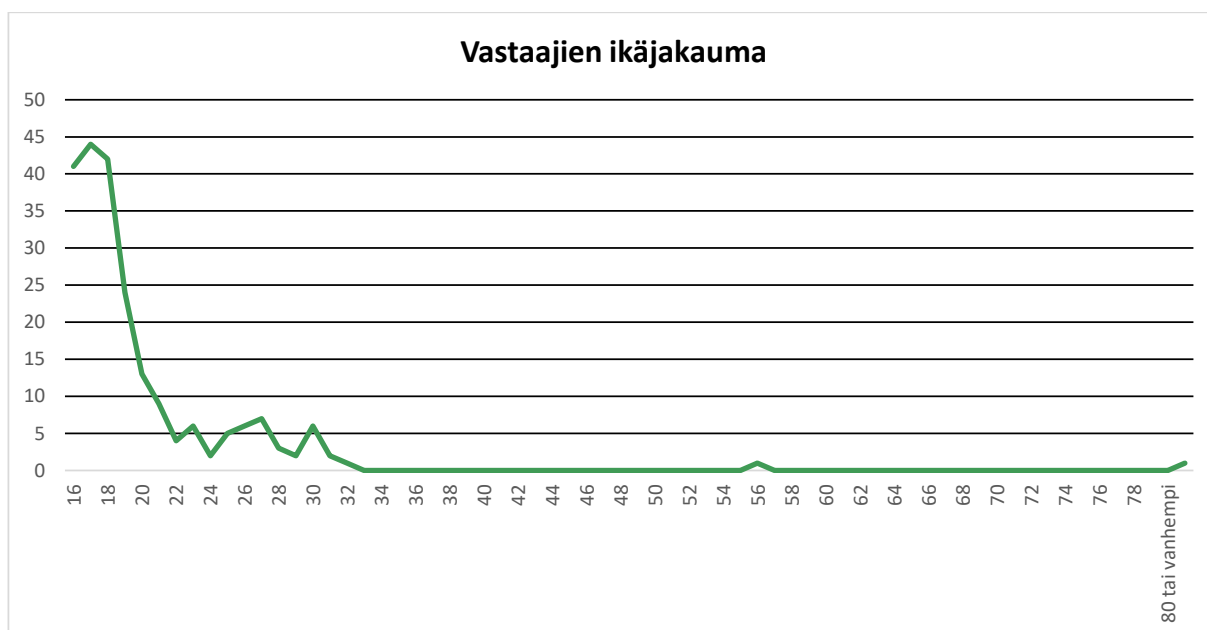
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
800	219	27

Sukupuolittain vastaukset jakautuivat seuraavasti:

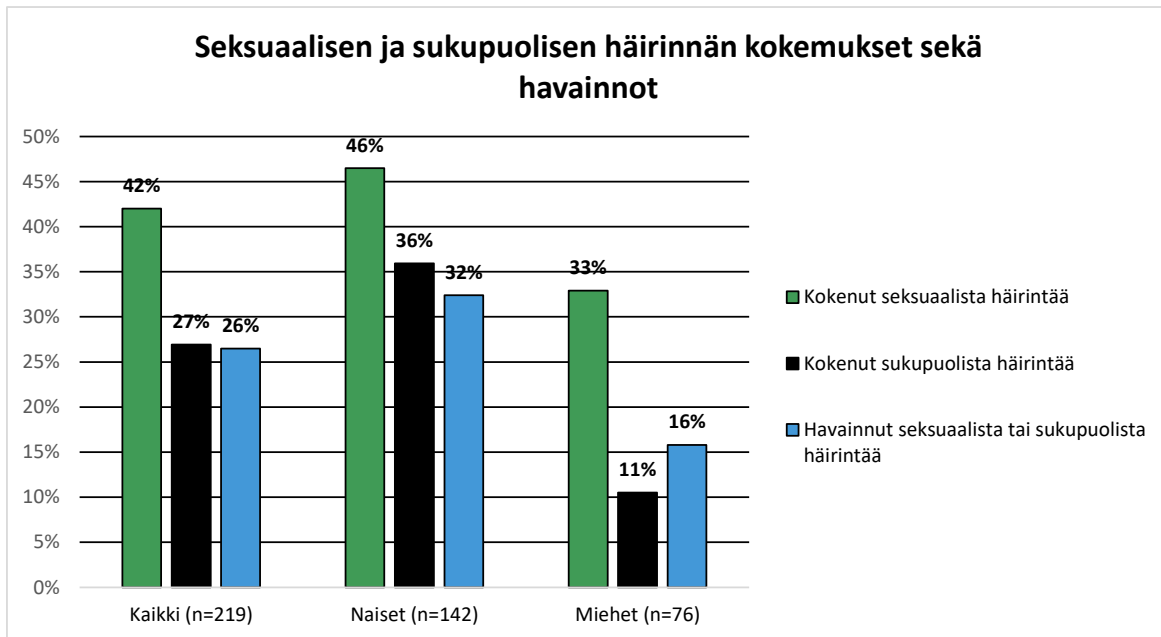
Nainen	142
Mies	76
En halua tai en osaa vastata	1

Kilpailutason mukaan vastaajat jakautuivat seuraavasti:

Kansallinen taso (esim. valtakunnalliset sarjat joukkuelajeissa, kansalliset kilpailut)	137
Alueellinen/piirikunnallinen taso (esim. aluemestaruuskilpailut, alueelliset sarjat joukkuelajeissa)	30
Aikuisten maajoukkue taso	18
Aikuisten kansainvälinen taso (Olympia-, Paralympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	13
Nuorten maajoukkue taso	8
En halua tai en osaa vastata	7
Nuorten kansainvälinen taso (Nuorten Olympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	6
En ole osallistunut kilpailutoimintaan viimeisen 5 vuoden aikana	0

Keskeiset tulokset

Uinnin vastaajista 42 prosenttia oli kokenut viimeisen viiden aikana urheilutoiminnassa seksuaalista häirintää. Naisista seksuaalista häirintää oli kokenut 46 ja miehistä 33 prosenttia. **Lukemat ovat koko tutkimuksen aineistoon verrattuna selvästi korkeampia.** Koko aineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut noin neljännes vastaajista (26 prosenttia) ja naisvastaajista liki kolmannes (32 prosenttia). Miehistä kokonaisaineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut 19 prosenttia.

Seksuaalisen häirinnän muodoista eniten uinnissa oli koettu yleisempää häiritsevää puhetta (66 vastausta) sekä sanallista seksuaalista häirintää (43 vastausta). Sanatonta seksuaalista häirintää oli kokenut 32 urheilijaa. Vakavampien muotojen osalta neljä henkilöä ilmoitti, että heitä oli painostettu tai pyydetty seksuaaliseen kanssakäymiseen ja 13 kertoi kokeneensa fyysistä seksuaalista häirintää.

Sukupuolista häirintää oli kokenut naisista 36 prosenttia. **Lukema on korkea verrattuna myös koko tutkimuksen aineistoon,** jossa sukupuolista häirintää oli kokenut 23 prosenttia naisista. Sukupuolisen häirinnän muodoista eniten oli koettu ominaisuuksien vähättelyä tai kyseenalaistamista sukupuolen perusteella (46 vastausta), syrjintää tai sukupuolen perusteella heikompaan asemaan asettamista (19 vastausta) sekä sukupuolen tai sen ilmaisun halventamista (14 vastausta).

Seksuaaliseen häirintään olivat syyllystyneet eniten toiset urheilijat (39 prosenttia kaikista syyllystyneistä), oma tai toisen urheilijan valmentaja (34 prosenttia) sekä yleisö, fanit tai someseuraajat (yhdeksän prosenttia). Sukupuolista häirintää oli koettu eniten valmentajilta (42 prosenttia) ja toisilta urheilijoilta (35 prosenttia). Seksuaaliseen ja sukupuoliseen häirintään syyllystyneet olivat pääasiassa miehiä.

Vastaajista 49 prosenttia kertoi, ettei osannut sanoa onko oma lajiliitto puuttunut urheilussa tapahtuvaan häirintään tai tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa.

Tulosten syventäminen

Tuloksia tarkastellessa ja tulkitessa tulee huomioida monta seikkaa. Tässä tutkimuksessa mukana olleita lajeja ei voida suoraan vertailla, sillä vastaajat painottuivat eri lajeissa eri tavoin. Eroja syntyi etenkin sukupuolijakaumien kohdalla. Esimerkiksi niissä lajeissa, joissa häirinnän kokonaistaso nousi korkeaksi, saattoi vastaajissa olla selkeästi enemmän nuoria naisia kuin lajeissa, joissa häirinnän yleisyys jäi matalammaksi. **Lajien väliseen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että lajit saivat itse määritellä ne henkilöt, jotka luetaan kilpaurheilijoiksi.** Tämä on voinut johtaa eri lajeissa erilaisiin tulkintoihin. Myöskään tämän vuoksi lajien suora vertailu ei ole mielekäästä.

Uinnin vastaajiin painottui paljon nuoria naisia. Tämä on yksi selittäjä sille, minkä vuoksi häirintäkokemukset olivat lajeissa kokonaisuudessaan yleisiä. Nuoret naiset kokevat yleisesti paljon häirintää myös muualla yhteiskunnassa.

Vaikka tutkimuksessa tehdyn analyysin perusteella uinnissa häirintä ei ole yleisempää kuin muissa lajeissa, oli vastaajien joukossa merkittävä määrä häirintäkokemuksia. Seksuaalisesta häiritsevää puhetta ja sanallista seksuaalista häirintää oli kokenut suuri osa vastaajista. Eniten häirintää oli koettu toisilta urheilijoilta ja valmentajilta. On mahdollista, että lajiin on saattanut pesiä esimerkiksi puhetapoja tai -tyylejä, jotka altistavat naisia, mutta myös miehiä häirinnälle. Urheilun ulkopuolisissa tutkimuksissa on käsitelty häirinnälle altistavia riskitekijöitä muun muassa työyhteisöissä. Näissä tutkimuksissa häirinnälle suotuisaa toimintaympäristöä ovat edistäneet esimerkiksi seksistinen ja epäsiällinen ilmapiiri, tietouden puute sekä yhteisössä vallitsevat hierarkiat ja stereotypiat.

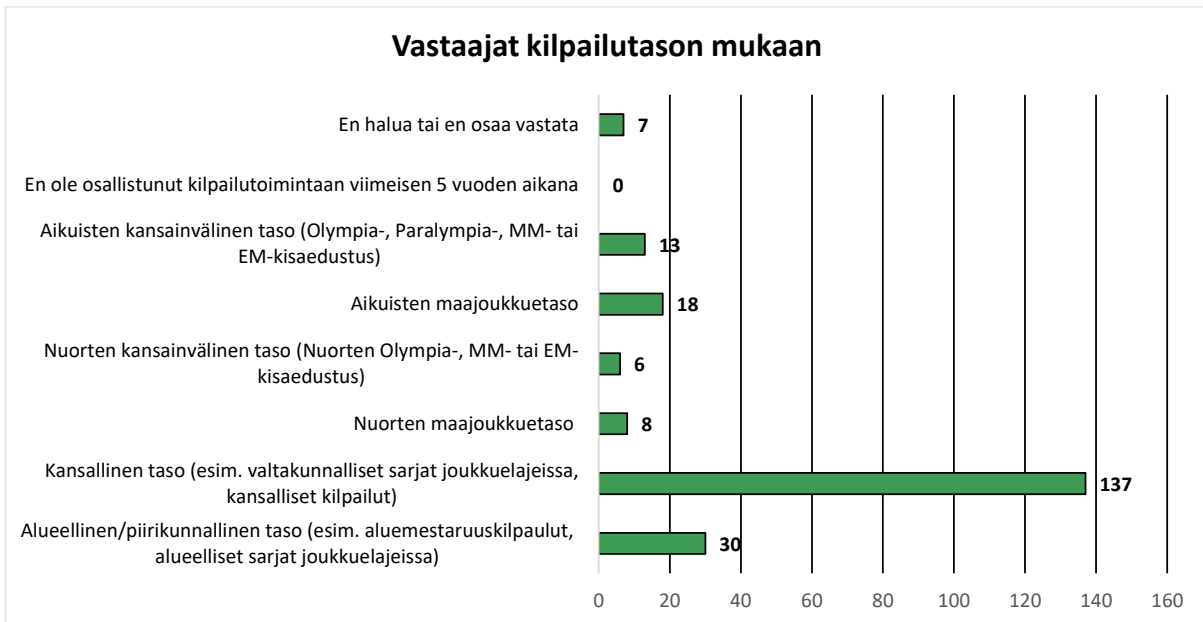
Tulosten yleistettävyys

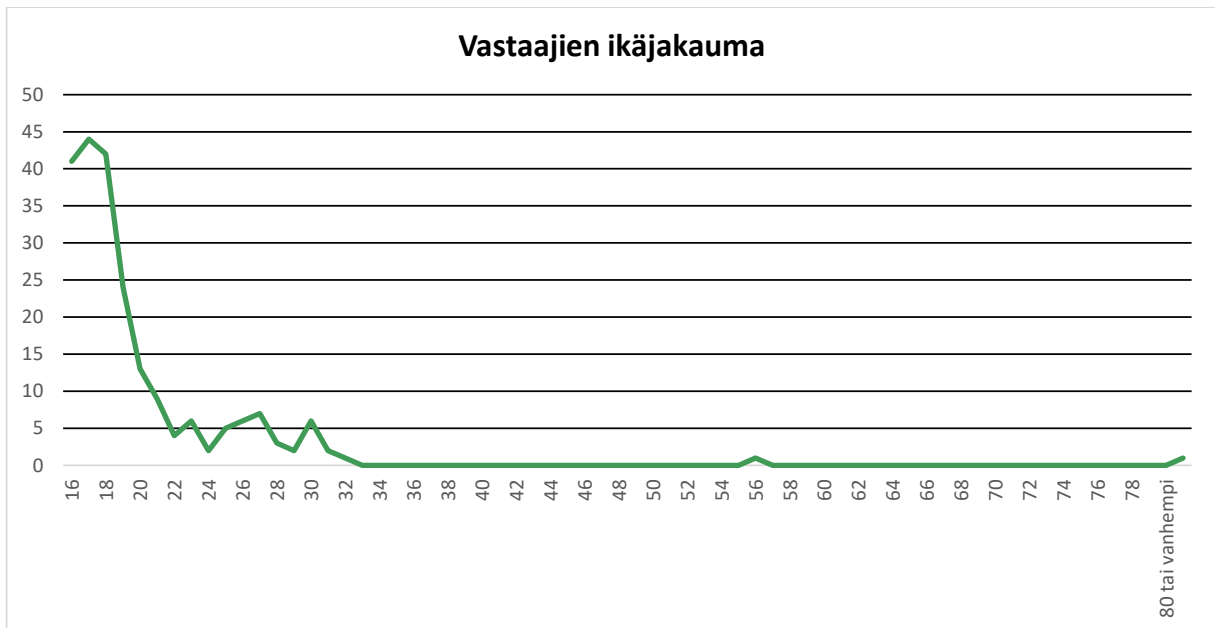
Tulosten yleistettävyyttä arvioidessa tulee huomioida, miten tutkimukseen vastanneet urheilijat edustavat koko lajin urheilijoita, eli lajin kokonaisuutta. Tähän vaikuttaa muun muassa vastausprosentin suuruus sekä se, miten vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma edustaa kokonaisuutta. Saatujen tietojen (liitto/SuomiSport-tietokanta) perusteella kokonaisuuden sukupuolijakauma jakautui siten, että lajin urheilijoista 56 prosenttia oli miehiä ja naisia 44 prosenttia. Kyselyyn vastanneiden osalta vastaavat prosentit olivat 36 prosenttia (miehet) ja 64 prosenttia (naiset). **Eli naiset vastasivat kyselyyn huomattavasti miehiä ahkerammin.** Tutkimuksissa on havaittu, että naiset vastaavat kyselyihin myös yleisellä tasolla miehiä useammin. Ikäjakauman osalta vastaajat edustivat heikosti kokonaisuutta. Vastaajat painottuivat nuoriin ikäluokkiin.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vastaajien ikä- sekä sukupuolijakaumien painottuneisuuden vuoksi **näiden tulosten perusteella ei voida tehdä suoria yleistyksiä koko laji koskien. Tuloksiin on syytä suhtautua suuntaa antavina.**

Liite 1 : Osaraportin tilastot tuloksista

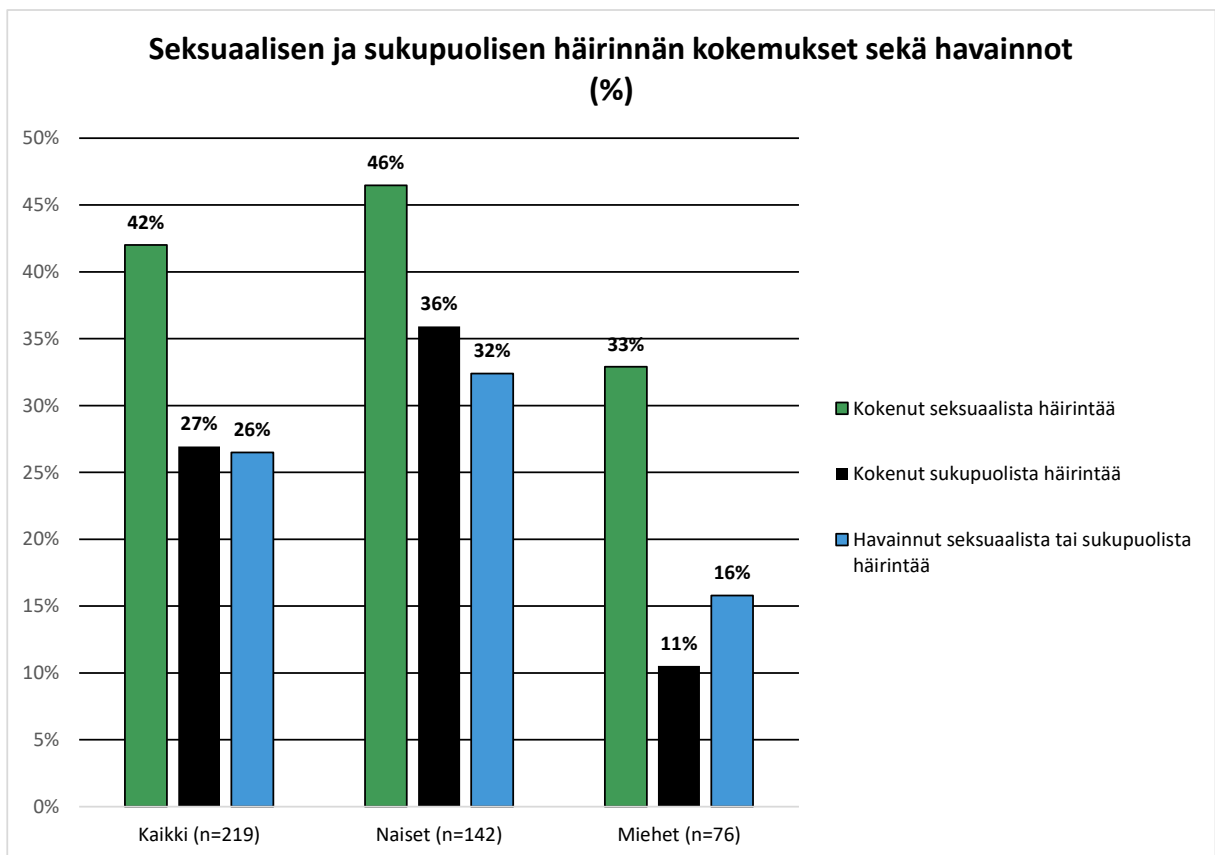
Taustatiedot

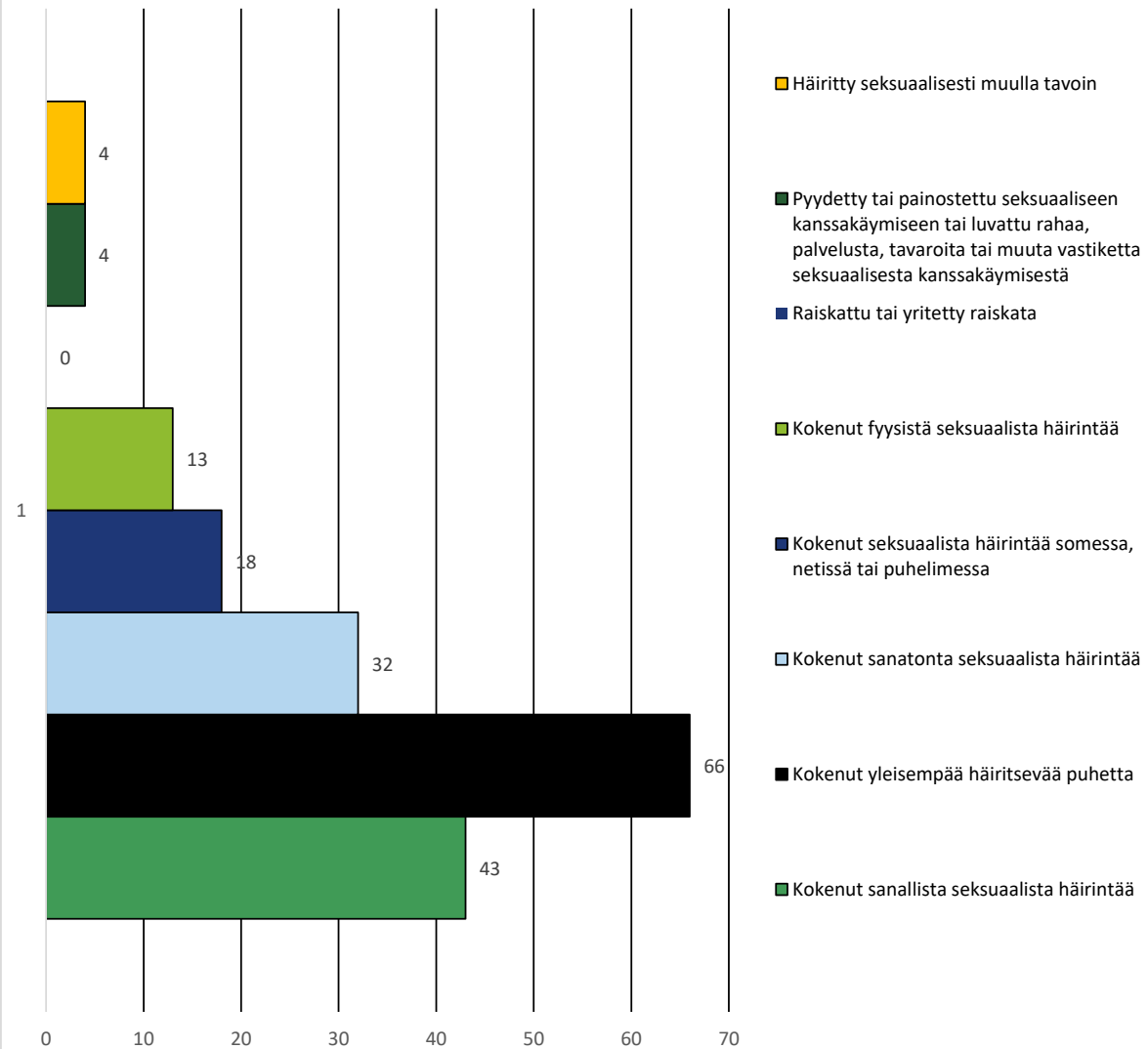

Tulokset

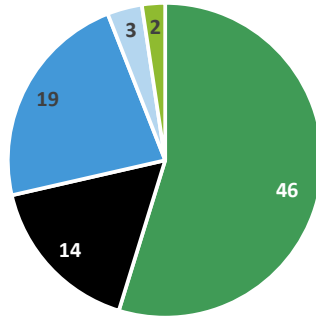
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
800	219	27

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut seksuaalisen häirinnän muodot

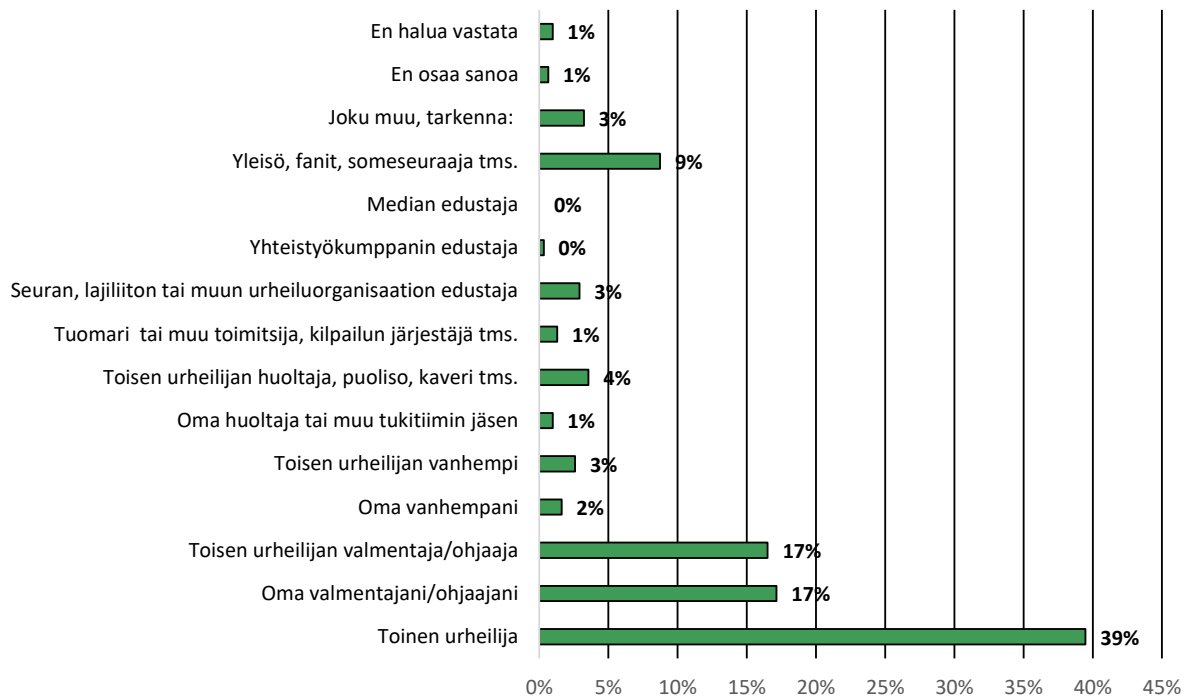

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut sukupuolisen häirinnän muodot

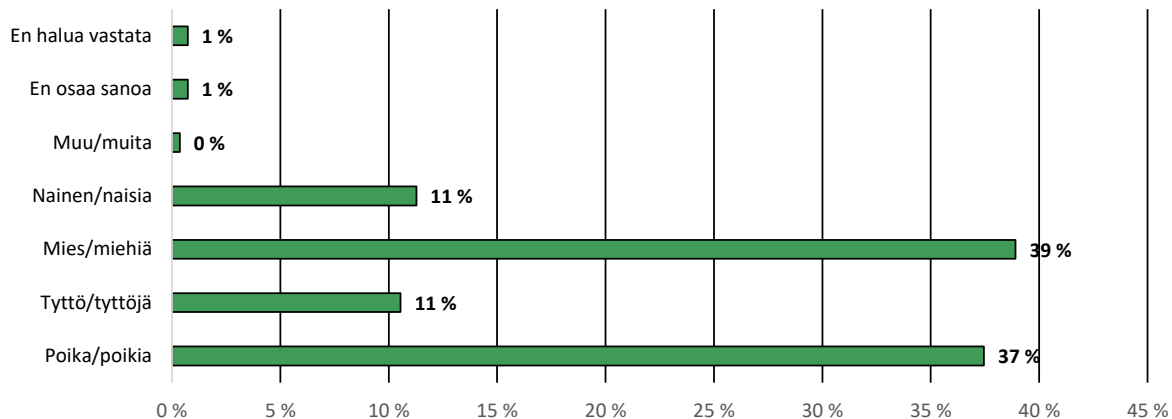

- Ominaisuuksia väheksytty tai kyseenalaistettu sukupuolen perusteella
- Sukupuolta tai tapaa ilmaista sitä halvennettu sanoin, elein tai teoin
- Syrjitty tai asetettu muita huonompaan asemaan sukupuolesi vuoksi
- Haukuttu tai kiusattu sukupuolen perusteella
- Häiritty jollain muulla tavoin sukupuolen perusteella

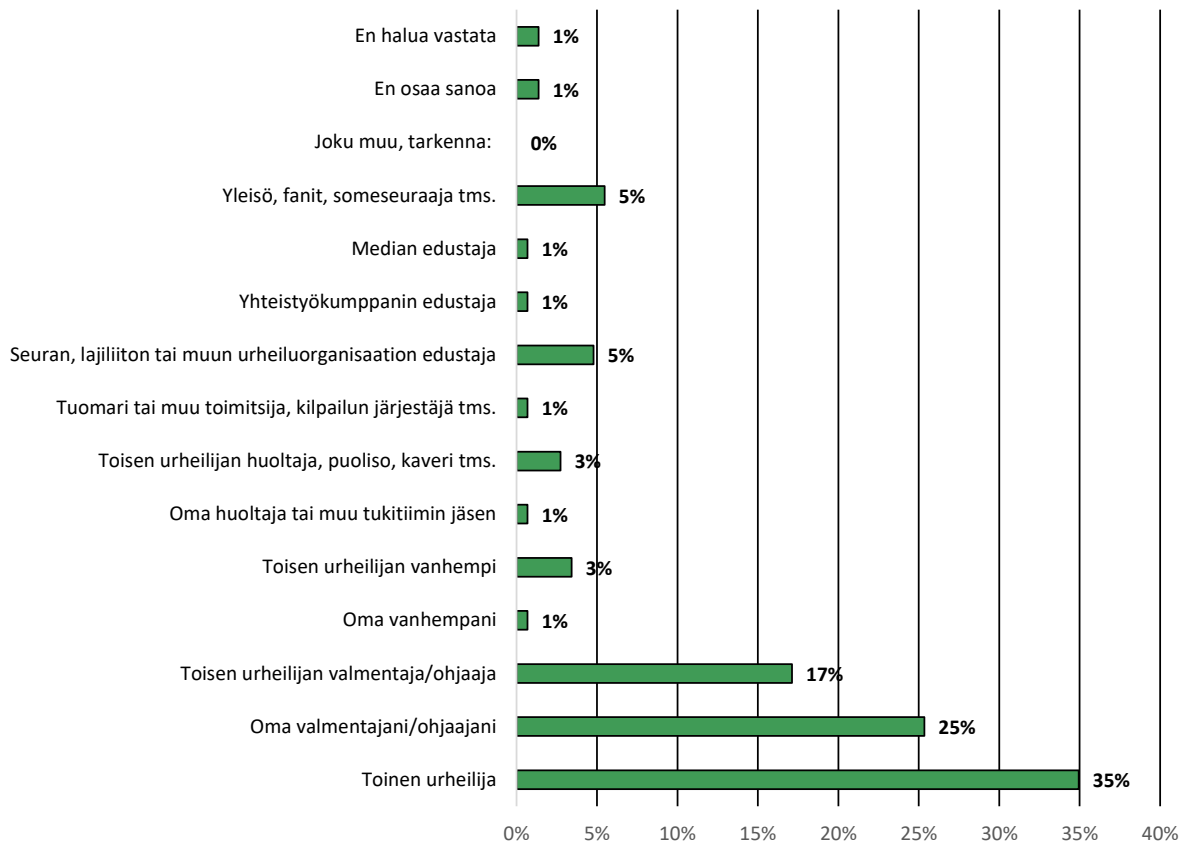
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneet (%)

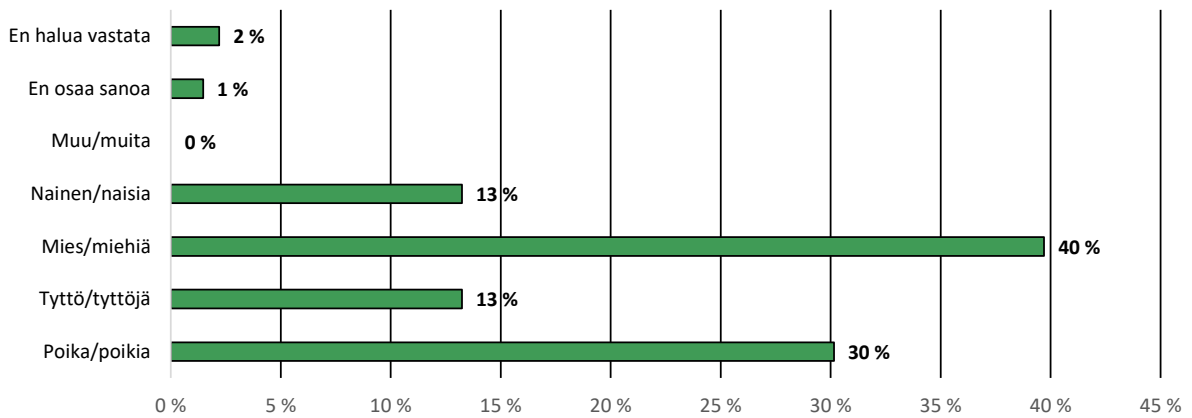
Seksuaaliseen häirintään syylistyneiden sukupuoli (%)

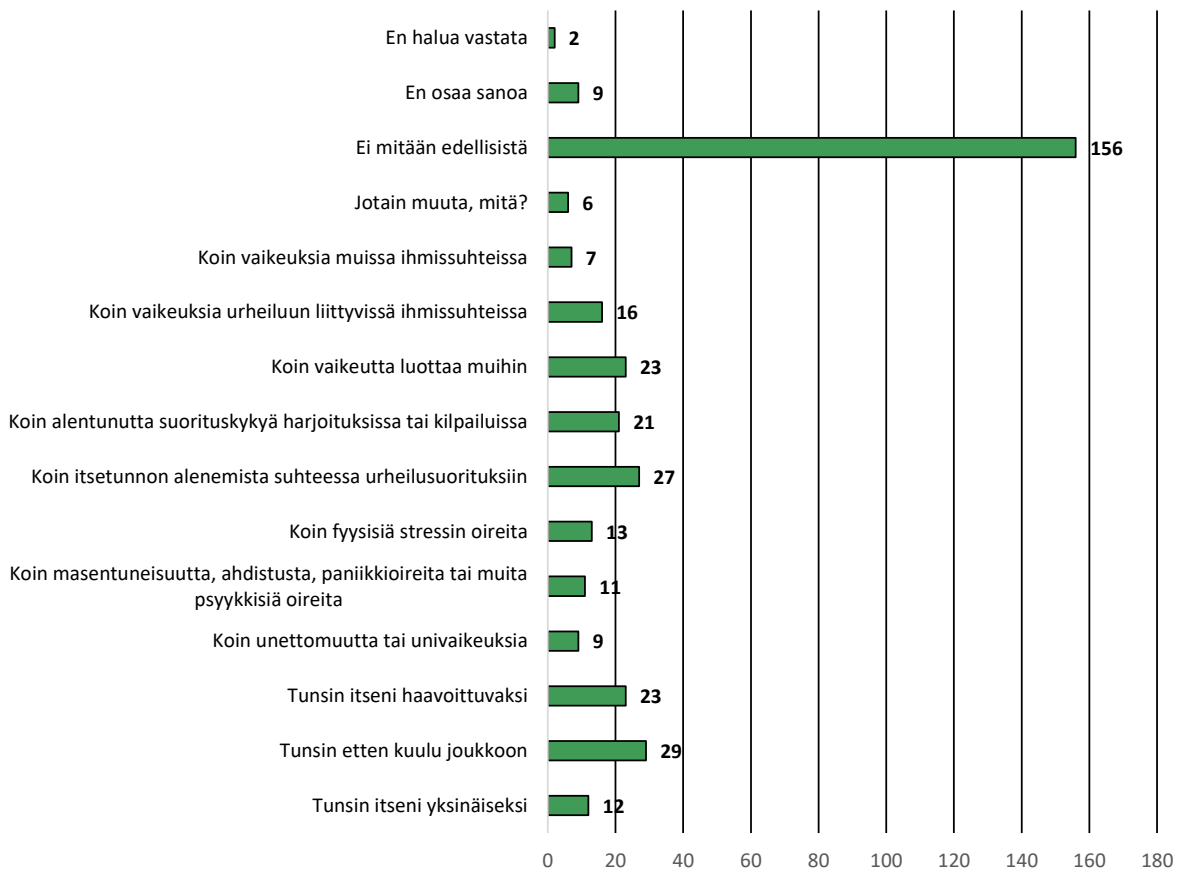
Sukupuoliseen häirintään syylistyneet (%)

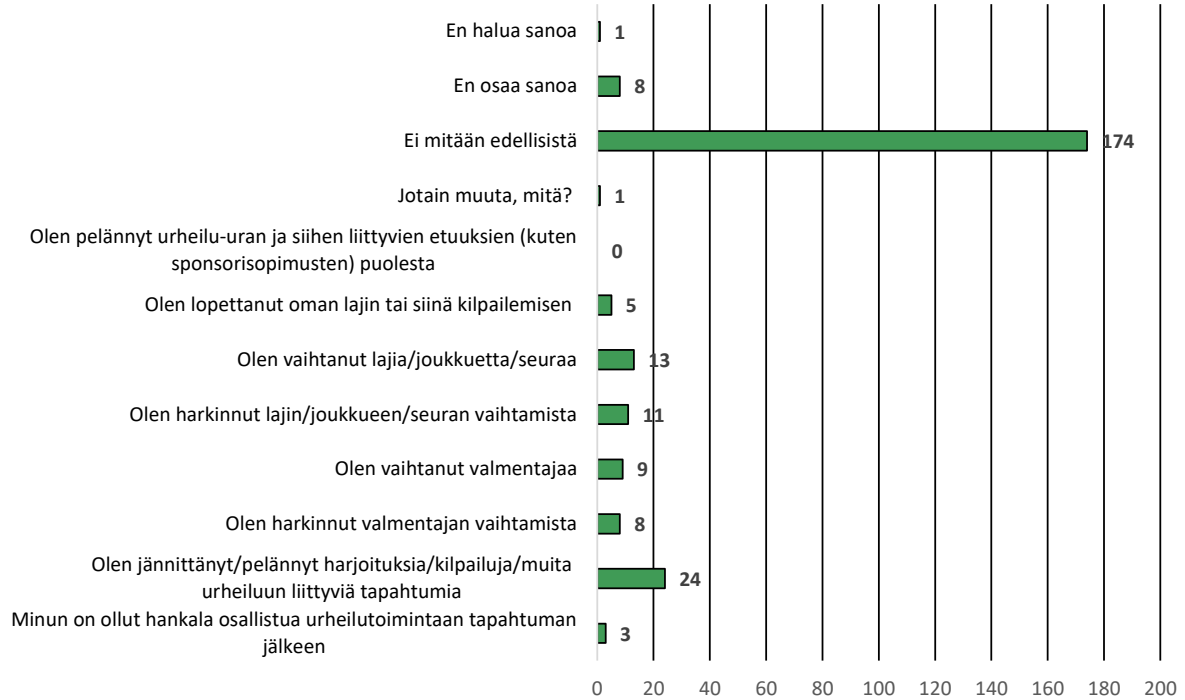
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

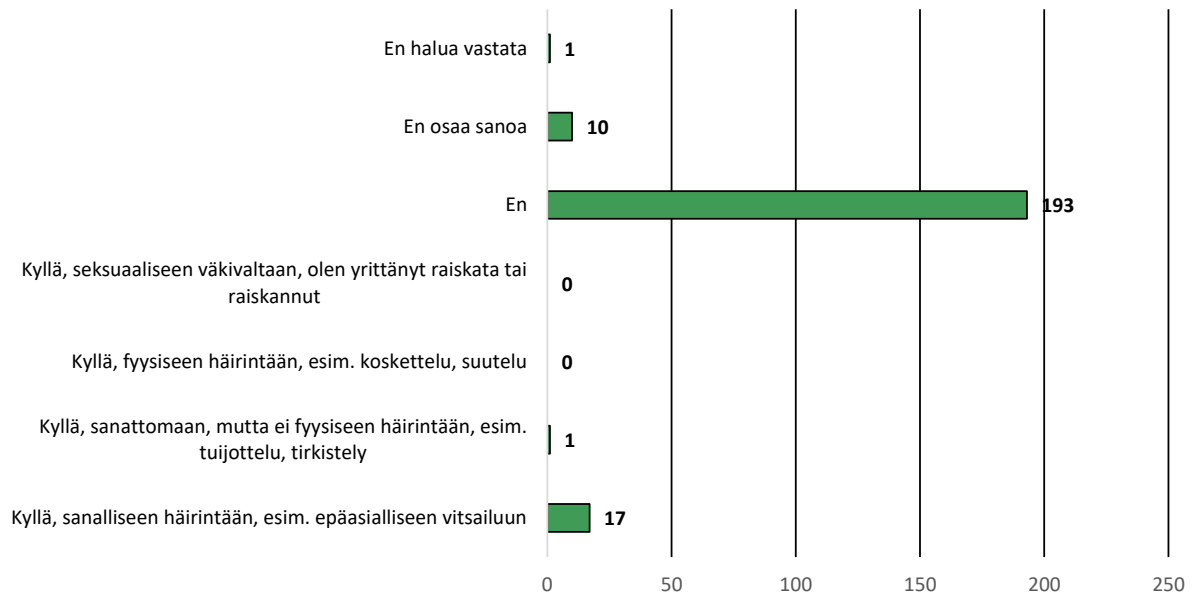
Kokemukset häirinnän psykologisista seurauksista

Kokemukset häirinnän seurauksista urheilutoimintaan liittyen

Oletko koskaan itse syyllistynyt urheilutoiminnassa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään?

Onko oma lajiliittosi puuttunut häirintään urheilussa/ tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa? (%)

